

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
mart

**TOSHKENT SHAHRIDAGI TURIN
POLITEXNIKA UNIVERSITETI**

*Xalqaro ilmiy-amaliy onlayn konferensiya
materiallari to'plami*

**“GLOBAL RAQAMLI INTEGRATSIYALASHUV:
2030-YILGACHA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA
TEXNOLOGIK VA INDUSTRIAL SANOATNI RIVOJLANTIRISH
ORQALI MIKRO VA MAKROIQTISODIY BARQAROR
O'SISHNI TA'MINLASH DOLZARBLIGI”**

**“GLOBAL DIGITAL INTEGRATION: THE RELEVANCE OF
ENSURING MICRO AND MACROECONOMIC SUSTAINABLE
GROWTH THROUGH TECHNOLOGICAL AND INDUSTRIAL
DEVELOPMENT IN THE TRANSITION TO A GREEN
ECONOMY BY 2030”**

**«ГЛОБАЛЬНАЯ ЦИФРОВАЯ ИНТЕГРАЦИЯ:
АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО
МИКРО- И МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ЧЕРЕЗ
РАЗВИТИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИНДУСТРИАЛЬНОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКЕ К 2030 ГОДУ»**

3-MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr.
2026-yil, mart.*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ixamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ICT WEEK UZBEKISTAN 2025: MILLIY TEXNOLOGIYALAR HAFTALIGINING YAKUNLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON IT-EKOTIZIMIGA TA'SIRI	16
Jumaboyev Akmaljon Sheraliyevich	
THE ROLE OF STATE FINANCIAL CONTROL IN THE EFFICIENT USE OF BUDGET FUNDS	20
Gulyor Akhmatovna Kasimova, Biybinaz Makhmut qizi Esenbaeva	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПЛАТЁЖНЫХ СИСТЕМ В ФОРМИРОВАНИИ ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	22
Шамахмудова Шоира Олег кизи	
UZBEKISTAN'S STRATEGY FOR TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: LABOR MARKET TRANSFORMATION, CHALLENGES AND PROSPECTIVE OPPORTUNITIES.....	27
Akbarova Barno Shukhratovna, Chintemirova Diyora Shukhratovna	
MODELS FOR MANAGING EDUCATIONAL REFORMS IN THE CONTEXT OF CULTURAL DIFFERENCES.....	32
Abdulmajeed Nabeel Azouz	
4-SANOAT INQILOBINING RAQAMLI TURIZMGA TA'SIRINI BAHOLASH	38
Sevinchova Nilufar Ne'mat qizi	
КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ДРАЙВЕР ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ.....	41
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA FOIZSIZ MOLIYA MEKANIZMLARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	44
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOG'INI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	47
Tadjimirzayev Anvar Abduvaxidovich	
RAQAMLI IQTISODIY DINAMIKANI KOMPLEKS FUNKSIYALAR YORDAMIDA MODELLASHTIRISH.....	52
Ibrohimova Nilufar Qahramon qizi	
SANOAT SEKTORIDA BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA "YASHIL" INVESTITSİYALARINING IQTISODIY AHAMIYATI.....	55
Ibragimov Zaxid Taxirovich	
LOGISTIKA PROVAYDERLARI XIZMATLARIDAN FOYDALANISH ASOSIDA TEMIR YO'L TRANSPORTI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH.....	59
Raximov Xasan Shukurjonovich	
СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ИНСТРУМЕНТОВ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ В РАЗЛИЧНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ	64
Сидиков Зиёдулло Равшанович, Холиярова Шохиста Кахрамоновна	
SUG'URTA TASHKILOTLARINING BOZOR IQTISODIYOTIDAGI AHAMIYATI	68
Azamatova G.I.	
DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISH VA QAYTA ISHLASHDA INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	71
Po'latova Sug'diyona, S.Y.Xamidova	
MAHALLIY BUDJETLARNING DAROMAD BAZASINI KENGAYTIRISH ASOSIDA XARAJATLAR BARQARORLIGINI TA'MINLASH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA).....	74
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA SOLIQ IMTIYOZLARI VA PREFERENSIYALARINING IQTISODIY AHAMIYATI.....	77
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	

DAVLAT SEKTORIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI	80
Abdullayev Bobirjon Mamurjanovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT MOLİYASI TIZIMINING ZAMONAVIY HOLATI TAHLILI.....	84
Berdibekov Adhamjon Ilhomjon o'g'li	
MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI.....	87
Ashirov Jasur Dilshod o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA MOLİYAVIY INKLYUZIYANI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	90
Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o'g'li	

SUN'IY INTELEKT YORDAMIDA MOLIYAVIY INKLYUZIYANI OSHIRISH IMKONIYATLARI

Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o'g'li

“Kredit-axborot tahliliy markazi” kredit byurosi MCHJ, Bosh mutaxassisi

E-mail: lravshanov1995@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur tezisda sun'iy intellekt texnologiyalarining moliyaviy inklyuziyani oshirishdagi imkoniyatlari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda raqamli iqtisodiyot sharoitida sun'iy intellekt asosidagi kredit skoring tizimlari, chatbotlar, biometrik identifikatsiya, antifrod mexanizmlari hamda alternativ ma'lumotlar asosida moliyaviy xizmatlarni kengaytirish masalalari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, O'zbekistonda bank-moliya tizimini transformatsiya qilish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarining moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishdagi o'rnini tahlil etilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, sun'iy intellekt texnologiyalari aholining bank xizmatlari bilan qamrovini oshirish, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish, kredit risklarini aniq baholash hamda chekka hududlarda moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishda muhim omil hisoblanadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, moliyaviy inklyuziya, raqamli bank xizmatlari, kredit skoring, fintech, alternativ ma'lumotlar, antifrod tizimlari, biometrik identifikatsiya, raqamli iqtisodiyot.

Abstract. This thesis analyzes the opportunities of increasing financial inclusion through artificial intelligence technologies from scientific and practical perspectives. The study examines AI-based credit scoring systems, chatbots, biometric identification, anti-fraud mechanisms, and alternative data applications for expanding financial services in the digital economy. In addition, the role of artificial intelligence technologies in expanding access to financial services during the transformation of Uzbekistan's banking and financial system is analyzed. The research findings indicate that artificial intelligence technologies play an important role in increasing the population's access to banking services, reducing transaction costs, improving credit risk assessment accuracy, and expanding financial services in remote regions.

Keywords: artificial intelligence, financial inclusion, digital banking services, credit scoring, fintech, alternative data, anti-fraud systems, biometric identification, digital economy.

Аннотация. В данной статье научно и практически анализируются возможности повышения финансовой инклюзии с помощью технологий искусственного интеллекта. В исследовании рассматриваются вопросы расширения финансовых услуг на основе систем кредитного скоринга, чат-ботов, биометрической идентификации, антифрод-механизмов и альтернативных данных в условиях цифровой экономики. Также проанализирована роль технологий искусственного интеллекта в расширении доступа населения к финансовым услугам в процессе трансформации банковско-финансовой системы Узбекистана. Результаты исследования показывают, что технологии искусственного интеллекта являются важным фактором повышения охвата населения банковскими услугами, снижения транзакционных издержек, точной оценки кредитных рисков и расширения доступа к финансовым услугам в отдалённых регионах.

Ключевые слова: искусственный интеллект, финансовая инклюзия, цифровые банковские услуги, кредитный скоринг, fintech, альтернативные данные, антифрод-системы, биометрическая идентификация, цифровая экономика.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi moliyaviy xizmatlar bozorida tub institutsional o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt texnologiyalarining bank-moliya sektoriga keng joriy etilishi aholining moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirmoqda. Bugungi kunda moliyaviy inklyuziya iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biri sifatida e'tirof etilib, uning rivojlanishi kambag'allikni qisqartirish, tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantirish va iqtisodiy tenglikni ta'minlash bilan bevosita bog'liq hisoblanadi. World Bank ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda dunyo bo'yicha katta yoshdagi aholining qariyb 76 foizi rasmiy moliyaviy xizmatlardan foydalanmoqda. Biroq rivojlanayotgan davlatlarda moliyaviy xizmatlardan foydalanish darajasi hali ham yetarli emas. Ayniqsa, qishloq hududlari, norasmiy bandlik sektori va past daromadli qatlamlar uchun kredit, sug'urta va to'lov xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlari cheklanganligicha qolmoqda. O'zbekistonda ham bank-moliya tizimini transformatsiya qilish, raqamli bank xizmatlarini rivojlantirish hamda aholining moliyaviy xizmatlar bilan qamrovini kengaytirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yil yakunida masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar soni 39 milliondan oshgan bo'lib, bu raqamli moliyaviy xizmatlarga talab keskin ortayotganini ko'rsatadi. Sun'iy intellekt texnologiyalari aynan moliyaviy inklyuziyani oshirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Al asosidagi kredit skoring tizimlari an'anaviy bank tarixiga ega bo'lmagan mijozlarning ham to'lov qobiliyatini baholash imkonini bermoqda. Bundan tashqari, chatbotlar va virtual yordamchilar orqali 24/7 rejimda moliyaviy maslahat xizmatlari ko'rsatish, biometrik identifikatsiya yordamida masofadan turib hisob raqamlarini ochish hamda antifrod tizimlari orqali xavfsizlikni kuchaytirish imkoniyatlari kengaymoqda.

Moliyaviy inklyuziya darajasini oshirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining samaradorligi bir nechta asosiy yo'nalishlarda namoyon bo'lmoqda. Birinchidan, Al asosidagi kredit skoring tizimlari bank xizmatlaridan ilgari foydalana olmagan aholining moliyaviy tizimga kirib kelishini ta'minlamoqda. An'anaviy kredit baholash tizimlari asosan rasmiy daromad, kredit tarixi va garov ta'minotiga asoslangan bo'lsa, sun'iy intellekt alternativ ma'lumotlar — mobil to'lovlar, kommunal xizmatlar bo'yicha to'lovlar, elektron tijorat faoliyati va raqamli tranzaksiyalar asosida ham kredit riskini baholash imkonini yaratmoqda. Masalan, Mastercard va Visa kompaniyalari tomonidan Al asosidagi antifrod tizimlari real vaqt rejimida tranzaksiyalarni monitoring qilish orqali firibgarlik operatsiyalarining oldini olishda yuqori samaradorlik ko'rsatmoqda. Tadqiqotlarga ko'ra, Al texnologiyalari asosidagi antifrod tizimlari moliyaviy firibgarlik holatlarini aniqlash tezligini 40–60 foizgacha oshirishi mumkin.

Shuningdek, sun'iy intellekt yordamida mikroqarz va mikromoliyalashtirish xizmatlarini avtomatlashtirish imkoniyatlari ham kengaymoqda. Bu esa kichik biznes subyektlari hamda o'zini o'zi band qilgan aholi qatlamining moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini oshirmoqda. Ayniqsa, fintech kompaniyalari tomonidan joriy qilinayotgan Al-platformalar kredit ajratish vaqtini bir necha kundan bir necha daqiqagacha qisqartirmoqda. O'zbekistonda raqamli bank xizmatlari rivojlanishi ham moliyaviy inklyuziya ko'rsatkichlariga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. 2023–2025-yillarda mobil to'lovlar hajmi va masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar sonida barqaror o'sish kuzatilgan. Bu esa sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar asosidagi moliyaviy xizmatlarga talab ortayotganini ko'rsatadi. Quyidagi jadvalda sun'iy intellektning moliyaviy inklyuziyaga ta'sir yo'nalishlari aks ettirilgan (1-jadval).

Sun'iy intellekt texnologiyasi	Moliyaviy inklyuziyaga ta'siri
Al kredit skoring tizimlari	Kredit olish imkoniyatini kengaytiradi
Chatbot va virtual assistentlar	24/7 moliyaviy xizmatlarni taqdim etadi
Biometrik identifikatsiya	Masofaviy identifikatsiyani soddalashtiradi
Antifrod tizimlari	Moliyaviy xavfsizlikni oshiradi
Big Data tahlili	Individual moliyaviy mahsulotlarni ishlab chiqadi

Biroq sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, ma'lumotlar xavfsizligi, kiberxavfsizlik tahdidlari, algoritmik diskriminatsiya va raqamli savodxonlikning yetarli emasligi Al texnologiyalarining moliyaviy inklyuziyaga to'liq integratsiyasini cheklashi mumkin. Shu sababli, Al asosidagi moliyaviy xizmatlarni rivojlantirishda normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, ma'lumotlarni himoya qilish tizimlarini kuchaytirish hamda aholining raqamli moliyaviy savodxonligini oshirish muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt texnologiyalari moliyaviy inklyuziyani oshirishning eng istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Al asosidagi kredit skoring, chatbotlar, biometrik identifikatsiya va antifrod tizimlari bank xizmatlarining ommabopligi, tezkorligi va xavfsizligini oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, an'anaviy bank xizmatlaridan chetda qolgan aholi qatlamlari uchun sun'iy intellekt texnologiyalari moliyaviy

tizimga integratsiyalashuv imkoniyatlarini kengaytirmoqda. O'zbekistonda bank-moliya tizimini raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish uchun qulay institutsional muhitni shakllantirmoqda. Kelgusida AI asosidagi moliyaviy xizmatlarni rivojlantirish orqali kreditlash samaradorligini oshirish, moliyaviy xizmatlar tannarxini kamaytirish hamda chekka hududlarda moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish mumkin.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishda ma'lumotlar xavfsizligi, algoritmik shaffoflik va kiberxavfsizlik masalalariga alohida e'tibor qaratilishi zarur. Mazkur yo'nalishda xalqaro tajribalarni milliy amaliyotga moslashtirish hamda AI texnologiyalarini tartibga soluvchi huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish muhim vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Marak N. R., Ayyagari L. R. "Artificial Intelligence for Financial Inclusion and Sustainable Development: A Systematic Literature Review" // 2025. <https://link.springer.com/article/10.1007/s44163-025-00668->
2. Yang Q., Lee Y.-C. "Ethical AI in Financial Inclusion: The Role of Algorithmic Fairness on User Satisfaction and Recommendation" // <https://www.mdpi.com/2504-2289/8/9/105>
3. Frost J., Gambacorta L. "Artificial Intelligence and Big Data in Finance: Implications for Financial Stability and Inclusion" // BIS Working Papers, 2023.
4. Arner D., Barberis J., Buckley R. "FinTech, Artificial Intelligence and Financial Inclusion" // Journal of Banking Regulation, 2024.
5. Ozili P. K. "Digital Finance, FinTech and Financial Inclusion" // Springer Nature, 2023.
6. Hasan R., Ali M. "Artificial Intelligence in Digital Banking Systems" // Finance Research Letters, 2024.
7. Danielsson J., Uthemann A. "On the Use of Artificial Intelligence in Financial Regulations and the Impact on Financial Stability"
8. https://reports.weforum.org/docs/WEF_Artificial_Intelligence_in_Financial_Services_2025.pdf , 2025.
9. Zada M. va boshqalar. "Generative Artificial Intelligence in FinTech: Applications and Challenges" // 2024. <https://journals.economic-research.pl/oc/article/view/3323>
10. <https://www.worldbank.org/en/publication/globalindex>
11. www.cbu.uz 2024–2025-yillardagi statistik ma'lumotlar.
12. www.lex.uz milliy qonunchilik bazasi, raqamli iqtisodiyot va fintech sohasiga oid normativ-huquqiy hujjatlar.
13. Mishkin F. "The Economics of Money, Banking and Financial Markets" // Pearson Education, 2023.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100